

УДК 339.926

Рябець Н.М.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана***Тимків І.В.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана***Дворник І.В.***асистент кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана*

ІМПЕРАТИВИ ТА МЕХАНІЗМИ «НОВОГО РЕГІОНАЛІЗМУ» В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У статті визначені еволюція і теоретико-методологічні засади формування імперативів та механізмів регіонального розвитку. Проаналізовано сучасну регіональну політику ЄС як найбільш інтегрованої структури, виявлені основні механізми та принципи адаптаційного підходу регіональної політики до імперативів глобального розвитку. Запропоновано потенційні напрями впровадження досвіду європейських країн щодо регулювання соціально-економічних процесів в Україні в сучасних умовах розвитку.

Ключові слова: Європейський Союз, регіональна політика, глобальний розвиток, механізми, імперативи регіонального розвитку, глобалізація.

Рябец Н.Н., Тымкив И.В., Дворник И.В. ИМПЕРАТИВЫ И МЕХАНИЗМЫ «НОВОГО РЕГИОНАЛИЗМА» В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛЬНЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ

В статье определены эволюция и теоретико-методологические основы формирования императивов и механизмов регионального развития. Проанализирована современная региональная политика ЕС как наиболее интегрированной структуры, выявлены основные инструменты и принципы адаптационного подхода региональной политики к императивам глобального развития.

Ключевые слова: Европейский Союз, региональная политика, глобальное развитие, инструменты, императивы регионального развития, глобализация.

Riabets N.M., Tymkiv I.V., Dvornyk I.V. IMPERATIVES AND MECHANISMS OF THE «NEW REGIONALISM» IN THE EUROPEAN UNION IN THE CONDITIONS OF GLOBAL TRANSFORMATIONS

The paper is dedicated to the investigation of theoretical and practical approaches to the forming imperatives and paradigms of regional development within the world's greatest integration grouping – the European Union. We found the main instruments and principals of adaptive approach to regional policy imperatives of global development.

Keywords: European Union, regional policy, global development, instruments, imperatives of regional development, globalization.

Постановка проблеми. Регіональний розвиток є складним, динамічним процесом, дослідження якого вимагає вивчення принципів регіонального розвитку, як його основи, так і чинників впливу різного рівня, що зумовлюють подальші напрямки розвитку регіональних господарських систем та їхніх елементів. Назрілою стала проблема регулювання диспропорцій в постіндустріальних державах світу через відбір та використання найбільш ефективних механізмів та інструментів регіонального розвитку з метою створення такого гомогенного економічного простору, в якому існуючі зараз асиметрії не будуть призводити до руйнації регіональної структури господарства та гіпертрофованого руху капіталу і робочої сили. Беззаперечним лідером регулювання регіональних асиметрій в глобальній економіці останнім часом став Європейський Союз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти регіоналізації в умовах глобалізації світового господарства, а також особливості європейської економічної інтеграції достатньо глибоко досліджувалися в працях вітчизняних вчених, зокрема О. Білоруса, Б. Губського, Д. Лук'яненка, В. Новицького, О. Мозгового, А. Мокія, Ю. Макогона, Є. Панченка, Ю. Пахомова, Л. Поліщук, А. Поручника, В. Рокочої, С. Сіденко, С. Соколенка, А. Філіпенка, В. Чужикова, І. Школи і багатьох інших. Разом з тим у науковій літературі не знайшли достатньо обґрунтованого і всебічного аналізу дослідження сучас-

них імперативів і механізмів регіонального розвитку в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Регіоналізація та децентралізація стали провідними принципами європейської та світової політики, що вплинуло на зростання важливості багаторівневого управління і суттєвих змінах в організації регіонального рівня управління. Процеси децентралізації, що відбуваються у більшості європейських країн, супроводжуються введенням і реалізацією принципів досконалого управління під впливом європейської регіональної політики. Поліструктурний характер європейського регіоналізму має прояв на місцевому рівні насамперед через співфінансування регіональних грантів, програм, компенсації відсоткових ставок, дотацій на створення нових робочих місць та багатьох інших європейських ініціатив через систему дію структурних фондів і Фонду Згуртування.

Основна мета регіональної політики ЄС – це конвергенція (об'єднання) регіонів, здійснювана через вирішення структурних проблем та підвищення рівня життя населення. І вона спрямована саме на регіони, а не на держави-члени ЄС. Допомога надається регіонам у межах держав відповідно до номенклатури територіальних одиниць для статистики. Зокрема, існуючі програми охоплюють 84 регіони з населенням 154 млн осіб із ВВП менше 75% від середнього по Співтовариству. Розвиток конкуренції та зайнятості, підвищення інвестиційної прива-

бливості регіонів можливо реалізувати тільки при участі у даних програмах регіонального рівня. На реалізацію цих програм в даний час виділено майже 300 млрд євро. При цьому регіональний розвиток може бути здійснено і за підтримки і співпраці між регіонами, не всі з яких є членами ЄС, або можуть розглядатися як потенційні учасники. Завдяки двом інструментам – «Допомога для підготовки до вступу» та «Європейського Сусідства і Партнерства» – програми міжрегіонального (трансрегіонального) співробітництва виділено понад 22 млрд євро у сукупності. Важливе значення має розуміння етапів, точніше процедури, отримання та практичної реалізації регіональної політики:

1. Рішення щодо розміру бюджету структурних фондів та правил їх використання приймає Рада ЄС та Європейський Парламент на підставі пропозицій Європейської Комісії.

2. Комісія розробляє пропозицію після ретельних консультацій з державами-членами, спираючись на Стратегічні настанови Співтовариства щодо згуртування, що є опорою регіональної політики, яка надає їй стратегічного виміру. Ці керівні вказівки гарантують, що держави-члени розроблятимуть свої плани у відповідності до пріоритетів Союзу, які полягають у заохоченні інновацій та підприємництва, стимулювання зростання економіки знань та створення більшої кількості нових та якісних робочих місць.

3. Кожна держава-член готує Рамки національних стратегічних компетенцій, узгоджені зі Стратегічними настановами, одночасно продовжуючи діалог з Комісією. Правилами визначено, що після прийняття Стратегічних настанов держава-член має п'ять місяців на розробку та надсилання Комісії Рамок національних стратегічних компетенцій. Цей документ визначає обрану державою-членом стратегію та пропонує перелік практичних заходів, які вона сподівається здійснити. Після отримання Рамок національних стратегічних компетенцій Комісія має три місяці на коментарі та зауваження

4. Комісія ратифікує певні частини Рамок національних стратегічних компетенцій, що вимагають рішення, а також кожну робочу програму¹. Робочі програми містять пріоритети держави-члена (та/або регіонів), а також шлях, яким буде здійснюватися планування. Однак для держав та регіонів, що підпадають під дію цілі «Конвергенція», існує зобов'язання: 60% видатків обов'язково мають бути призначені на пріоритети, визначені Лісабонською стратегією. Для держав та регіонів, що підпадають під дію цілі «Регіональна конкурентоспроможність та зайнятість» даний показник становить 75%.

Для розв'язання регіональних проблем держави-члени використовують засоби двох типів: *по-перше*, покращення інфраструктури та підвищення рівня соціального і культурного розвитку бідних регіонів – *регіональні інвестиції* – державні кошти, спрямовані на зміцнення конкурентоспроможності регіону загалом, вдосконалення інфраструктури і посилення суспільного капіталу; *по-друге*, широке застосування економічних стимулів (субсидій, податкових пільг тощо), що мають сприяти залученню в проблемні регіони приватних інвестицій або стримувати дис-

пропорційний розвиток успішних регіонів, так звані *регіональні стимули* – державні кошти, спрямовані на підтримку окремих підприємств для компенсації можливих втрат від їх розташування у менш розвинутих регіонах. Варто зазначити, що характеристика регіональної політики Європейського Союзу буде не повною без надання характеристики інструментів, за допомогою яких вона здійснюється. Інструменти реалізації регіональної політики являють собою набір, арсенал засобів і важелів впливу наднаціональних, національних і місцевих органів влади та спільнот на розвиток регіонів, зокрема Європейського Союзу. В загальному випадку в залежності від методу впливу (прямий чи опосередкований) можна умовно виділити три основні види механізмів реалізації регіональної політики Європейського Союзу: адміністративний (дозвіл, заборона, примус) та фінансовий (розмір і напрямки бюджетних асигнувань), яким властивий механізм з прямим методом впливу, та механізми з опосередкованим методом впливу, до яких відносять соціально-психологічні та податково-кредитні (грошово-кредитна політика, податкова і амортизаційна політика).

Складність вибору того чи іншого механізму обумовлюється значними природними відмінностями регіонів, соціально-економічними та виробничими структурами, що сформувались. З погляду історичного розвитку, виділяють п'ять великих груп фінансових механізмів регіональної політики ЄС:

- (1) засоби стримування розміщення нових підприємств у перенаселених регіонах;
- (2) просторова організація економічної діяльності країни;
- (3) державне фінансове стимулювання;
- (4) створення інфраструктури;
- (5) «м'які» засоби стимулювання соціально-економічного розвитку.

Із перелічених п'яти груп за минулі два десятиліття роль засобів стримування і так званої просторової організації економічної діяльності країни суттєво скоротилася. Такі механізми регіональної політики, як фінансове стимулювання, розвиток інфраструктури і «м'які» засоби стимулювання регіонального розвитку, застосовуються у більшості країн – членів ЄС і донині. Механізми фінансового стимулювання існують майже в усіх країнах – членах ЄС (крім Данії).

Основними фінансовими механізмами реалізації регіональної політики на національному та наднаціональному рівнях в ЄС виступають: 1) інвестиційний грант (найпотужніший з механізмів); 2) субсидіювання відсоткових ставок; 3) податкові пільги; 4) податкова знижка на амортизацію; 5) субсидії, пов'язані з використанням робочої сили; 6) транспортні пільги. Фінансові механізми регіональної політики ЄС у розрізі окремих країн наведені у таблиці 1.

Також важливу роль в розвитку регіонів відіграє податковий механізм, який можна представити як комплекс тісно взаємодіючих фінансово-бюджетних сфер діяльності, регламентований специфічними правовими нормами.

Крім різних видів прямих і непрямих податків велике значення мають різні податкові пільги, такі як відстрочка від сплати податку з прибутку, диференційовані пільги в регіонах або скасування податку. Пріоритети у використанні тих чи інших форм податкового механізму багато в чому визначаються цілями і задачами розвитку конкретного регіону.

Сьогодні податкові стимули стали одним із головних інструментів регіональної політики країн ЄС, і вони є одним із найбільш гнучких інструментів. На

¹ Робоча програма є документом, що подається державою-членом на затвердження Європейською Комісією, в якому встановлюється стратегія розвитку та пріоритети, які мають бути реалізовані за допомогою ресурсів певного фонду або, у межах цілі «Конвергенція», за допомогою коштів Фонду згуртування та Європейського фонду регіонального розвитку.

Таблиця 1

Основні фінансові механізми регіональної політики у розрізі окремих країн – членів ЄС

Країни – члени ЄС	Фінансові механізми								
	Основні дотації	Субсидії, % виплат	Податкові пільги	Прискорена амортизація	Субсидії на працевлаштування	Транспортні пільги	Регіональні позики	Створення спеціальних фондів	Інвестиційні гранти
Австрія	+	-	-	-	+	-	-	-	-
Бельгія	+	+	-	-	+	-	-	-	-
Велика Британія	+	+	-	-	+	-	-	-	-
Греція	+	+	+	+	-	-	-	-	-
Данія	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Ірландія	+	-	-	-	+	-	-	-	-
Іспанія	+	-	-	-	-	-	-	+	+
Італія	+	-	+	-	-	-	-	+	+
Люксембург	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Нідерланди	+	-	-	-	-	-	-	-	-
Німеччина	+	+	-	-	-	-	+	+	+
Португалія	+	+	-	-	-	-	-	-	-
Фінляндія	+	-	+	-	-	+	-	-	-
Франція	+	-	+	-	+	-	-	-	+
Швеція	+	-	-	-	+	+	-	-	-

відміну від прямого субсидювання податкові стимули, як правило, носять не селективний характер і нейтральні до регіонального розміщення (за рідким виключенням²). Система податкового стимулювання не вимагає створення і утримання окремого управлінського апарату, оскільки базується на чинній податковій системі, що знижує витрати щодо її застосування для державних органів. Податкове стимулювання також більш ефективне за рахунок стабільності податкових пільг в порівнянні з прямим субсидюванням, оскільки рівні субсидювання переглядаються щорічно і можуть значно змінюватися, а податкові ставки змінюються набагато рідше. Країни ЄС використовують різні форми податкових стимулів, зокрема підприємств в сфері НДДКР, в тому числі:

- зменшення бази оподаткування шляхом списання витрат на НДДКР або прискореної амортизації капітальних витрат – найбільш розповсюджена форма. Бельгія, Чехія, Угорщина, Мальта, Польща, Словенія, Великобританія використовують додаткові вирахування із баз оподаткування, що перевищують реальні витрати на НДДКР. Прискорена амортизація дає ефект часу, оскільки податки скорочуються в часі. Бельгія, Фінляндія, Греція і Великобританія використовують даний стимул. Зокрема, у сфері щодо розвитку НДДКР;

- податковий кредит зменшує розмір податку. Надається в Австрії, Франції, Ірландії, Італії, Нідерландах, Португалії і Іспанії. Спеціальна ставка податку (або нульова ставка) – діють для компаній при визначених умовах;

- зниження податків на заробітну плату, зокрема, в першу чергу, зайнятих в НДДКР – знижує витрати на зайнятість. Бельгія, Нідерланди використовують спеціальну форму податкових стимулів. Вони знижують вартість персоналу шляхом зменшення прибуткового податку на заробітну плату дослідників, що сплачується компанією податковим органам, тобто компанія має право залишити у себе частину

прибуткового податку робітника. В результаті компанія отримує додаткові кошти, які не залежать від її прибутковості або розміру корпоративного податку. Цей вид податкових стимулів є найбільш високим в Нідерландах, особливо для малого та середнього бізнесу, оскільки він знижується з ростом заробітної плати. Бельгія надає кредит для висококваліфікованого персоналу або співробітників, що працюють в проектах з певними державними інститутами.

Поряд із податковим для здійснення фінансового вирівнювання застосовується також широкий спектр економічних механізмів. Експертною комісією з проблем місцевих та регіональних фінансів Ради Європи було розроблено класифікацію субсидій (трансфертів) для місцевих урядів. Виділяють наступні групи субсидій: субсидії загального призначення, спеціальні субсидії та дискреційні субсидії. Під субсидіями загального призначення розуміють такі переміщення коштів органам місцевого самоврядування, які вони можуть вважати власними і використовувати на власний розсуд. Всі інші субсидії носять спеціальний характер. При наданні обумовлених субсидій їх сума, що розглядається як надходження кожного органу влади, залежить від видатків того ж органу. До дискреційних субсидій належать субсидії, які уряд може розподіляти чи ні, і які розподіляються на розсуд уряду у відповідності з конкретними обставинами, у яких діє зацікавлений орган місцевого самоврядування. Як правило, жодних загальних критеріїв розподілу таких субсидій не існує. Крім вищезгаданих трансфертів, існують також ще й гранти, субвенції, розподілені податки та ін. Таким чином, держава може надавати регіонам фінансову допомогу для їх соціально-економічного розвитку відповідно до розподілу повноважень та їх рівня розвитку. Тому, говорячи про фінансове вирівнювання, необхідно виділяти такі дві його схеми, як горизонтальне та вертикальне вирівнювання.

При забезпеченні горизонтальної рівності передбачається зменшення відмінностей у розвитку регіонів шляхом надання коштів багатшими органами влади біднішим. При цьому мова йде про вирівню-

² В Словенії в 2007 році введені регіональні податкові пільги, зокрема на НДДКР

вання доходних потенціалів бюджетів одного рівня. Вертикальне ж фінансове вирівнювання передбачає забезпечення фінансовими ресурсами різних ланок бюджетної системи відповідно до розподілу повноважень між різними рівнями влади. Тут фінансові потоки спрямовуються від бюджетів вищого рівня до нижчого. Субсидії використовуються органами державної влади не тільки як засіб вирівнювання, але і засіб контролю. Надаючи спеціальні субсидії, уряд має можливість контролювати структуру видатків місцевого самоврядування. Велика частка

таких субсидій свідчить про значний контроль діяльності органів місцевого самоврядування та обмеженість у прийнятті власних рішень на місцях, тоді як надання субсидій загального призначення носить нейтральний характер. Останнім часом у більшості країн Європи спостерігається тенденція до збільшення частки субсидій загального призначення. А спеціальні субсидії носять здебільшого інвестиційний характер. На сьогодні субсидювання з метою забезпечення єдиних економічних стандартів та забезпечення соціального розвитку є одним із

Таблиця 2

Максимальні значення державного субсидювання інноваційних проектів регіонального розвитку

Вид підтримки	Малі компанії	Середні компанії	Великі компанії
1. НДДКР	100%	100%	100%
– фундаментальні дослідження*	70%	60%	50%
– прикладні дослідження (в кооперації)	(80%)	(75%)	(65% **)
– експериментальні розробки (в кооперації)	45%	35%	25%
	(60%)	(50%)	(40% ***)
2. Вивчення технічної можливості реалізації ідеї			
– стадія підготовки до прикладних досліджень	75%	75%	50%
– стадія підготовки до експериментальних розробок	50%	50%	40%
3. Процесні та організаційні інновації в послугах	35%	25%	15% ****
4. Найм кваліфікованих спеціалістів*****	50%	50%	-
5. Послуги сертифікації			
– національна і європейська сертифікація	100%	100%	-
– сертифікація в інших регіонах	75%	75%	-
6. Інноваційні кластери	35%	25%	-
7. Оформлення прав на промислову власність	5 млн євро	5млн.євро	-
8. «Молода інноваційна компанія»	1 млн євро	-	-

* для великих компаній верхня межа – фундаментальні дослідження – 20 млн. євро, прикладні дослідження – 10 млн. євро, розробки 7,5 млн євро

** для великих компаній – за умови співпраці мінімум з 1 МСБ або дослідницькою організацією або розповсюдження інструментів

** * для великих компаній – за умови співпраці мінімум з 1 МСБ або дослідницькою організацією

**** для великих компаній – за умови співробітництва з МСБ, яка несе мінімум 30% витрат

***** максимум три роки роботи спеціаліста із великої компанії з попереднім дворічним стажем діяльності НДДКР

Таблиця 3

Основні поняття в інвестиційному гранті

Елемент	Визначення
Гранти	це прямі фінансові виплати із бюджету ЄС або Європейського Фонду Розвитку (ЄФР), надаються замовником в якості дару третім сторонам, щоб ті могли виконати проекти або проводити заходи, пов'язані з програмами зовнішньої допомоги ЄС. Існують гранти на акції, які спрямовані на досягнення однієї з цілей програми зовнішньої допомоги, і операційні гранти, які фінансують поточні витрати органу ЄС щодо розв'язання задач, що мають загальний європейський інтерес, або складових елементів політики ЄС. Бажаючи надати заявку на грант повинні слідувати за об'явами про конкурси заявок.
Щорічні робочі програми по грантам	визначають гранти, які планується надати протягом року, зокрема через конкурси заявок. В них зазначаються законодавчі підстави, цілі і графік проведення конкурсу заявок з орієнтованим обсягом і очікуваними результатами. Дані програми можуть складатися по рокам, по регіональним програмам, по програмам країн і по тематичним програмам.
Зацікавлені сторони	будь-які особи групи осіб, організації або фірми, які можуть мати відношення до проекту / програми визначаються як зацікавлені сторони. В свої пропозиції заявник повинен назвати зацікавлені сторони, які відповідають особливостям, програмі, що пропонується.
Заявник	відносно грантів ЄС заявником виступає організація, відповідальна за подачу заявки. Визначення заявника може бути різним в різних конкурсах заявок. Заявники-здобувачі грантів повинні бути зареєстровані в PADOR, де організації, що проявляють інтерес до конкурсів заявок, можуть реєструватися і поновлювати свої вихідні дані.
Замовник	суб'єкт ЄС, державний орган або організація, що управляється публічним правом, з якими укладається контракт.
Конкурс заявок	механізм, за допомогою якого запускається процес відбору кандидатів для виконання проектів на конкурсній основі. Конкурси заявок оголошуються публічно і є основним механізмом призначення грантів.
PADOR	сервіс онлайн-реєстрації, призначений для недержавних суб'єктів і місцевих органів влади (не фізичних осіб), зацікавлених у подачі заявки на фінансування ЄС через конкурс заявок. У цьому сервісі організації можуть реєструвати і поновлювати свої базові дані (тобто ті, що не стосуються до даного конкретного конкурсу заявок), завантажувати підтвердуючі документи (наприклад, статuti або аналогічні документи).
Проект	Серія заходів, спрямованих на досягнення чітко визначених цілей протягом певного періоду часу із визначеним бюджетом.

Джерело: [4]

головних методів фінансової підтримки в ЄС. Надання грошових трансфертів прив'язується до певних зобов'язань. Грошові трансферти з бюджету ЄС можуть представляти собою «винагороду» за досягнення певних показників, або можуть розглядатися як підтримка, що надається для досягнення певної мети. Тобто вони можуть надаватися після того, як певна ціль була досягнута, або в процесі її досягнення. Грошові трансферти можуть надаватися також на поворотній основі у вигляді кредитів під низький відсоток, що надаються із бюджету ЄС. Порядок використання коштів та проведення виплат основної суми боргу узгоджується при наданні субсидії [2]. Субсидії із бюджету ЄС використовуються не лише як інструмент фінансової допомоги, а і як інструмент контролю за політикою країн-членів. Таким чином, система субсидування являє собою певний обсяг зобов'язань, процес їх виконання та моніторинг. Якщо за результатами контролю реципієнт не виконує певних вимог, сума отриманої субсидії може бути вилучена, представляючи собою санкцію. Санкції можуть передбачати навіть не лише вилучення отриманої субсидії, а й накладання штрафів [3]. Варто зауважити, що існує ціла система субсидій у країнах – учасницях ЄС, зокрема підприємств малого і середнього бізнесу, діяльність яких носить інноваційний характер. Нижче наведені максимальні значення державного субсидювання інноваційних проектів регіонального розвитку в залежності від розміру компанії, що дозволені для країн – членів ЄС (див. табл. 2).

Наведений в таблиці 2 пакет із вісьмох мір не вимагає спеціального дозволу від Європейської комісії за виключенням державної допомоги на організаційні і процесні інновації в послугах, інноваційні кластери, великі суми індивідуальних проектів (оформлення прав промислової власності – вище 5 мільйонів євро, фундаментальні дослідження – вище 20 млн євро, промислові дослідження – вище 10 млн євро). Крім того, відповідно до Регламенту ЄС (de minimis), уряди країн-членів ЄС мають право виділяти субсидії компаніям, незалежно від їх розміру, до 200 тис. євро на 3-річний період без оповіщення Європейської комісії (якщо дотримані всі вимоги даного регламенту, то дана субсидія не вважається державною допомогою, і тому не вимагає дозволу Єв-

ропейської комісії). Як ми зазначали раніше, найпопулярнішим з усіх існуючих фінансових інструментів реалізації регіональної політики на національному та наднаціональному рівнях в ЄС виступає інвестиційний грант, що виділяється на умовах обмеженого співфінансування капітальних витрат. Основні поняття наведені нами у таблиці 3.

Висновки з проведеного дослідження. Проаналізувавши положення в країнах Європейського Союзу, можна помітити, що регіональна політика практично в усіх країнах спрямована на створення умов, які дають змогу регіонам повністю реалізувати наявний у них потенціал і тим самим збільшити їх внесок у розвиток національної економіки. З метою імплементації досвіду Європейського Союзу в Україну ми вважаємо за необхідне створення адаптованої для нашої країни системи механізмів та інструментів регулювання регіональних асиметрій. Головною інституцією при цьому має стати Український регіональний фонд, а цілі, за виключенням «створення сучасної інфраструктури в Україні», мають бути тождесними до ЄС. Механізмами і інструментами регіонального регулювання в Україні мають стати: інвестиційний грант, який за аналогією з ЄС повинен бути найбільшим за обсягом фінансування інструментом реалізації державної регіональної політики; субсидії, що пов'язані з використанням робочої сили; транспортні пільги.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. EU grant recipients and contractors. [Electronic source] / Official page of the European Union. – Access mode : http://ec.europa.eu/contracts_grants/beneficiaries_en.htm.
2. Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Європейського Інвестиційного Фонду. – Режим доступу : <http://www.eif.org/>.
3. Pochet P. The European Union and the Process of Social Convergence / Pochet P., Antoons J. / Observatoire Social European Report // Belgian Review of Social Security, 1998. – P. 85-90.
4. JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions). [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Joint Assistance to Support Projects in European Regions. – Режим доступу: <http://www.jaspers-europa-info.org>.
5. Офіційна веб-сторінка Комітету Регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cor.eu.int>.